

GEMEENTELIJKE AANPAK SPECIFIEKE UITKERINGSREGELING LOKALE AANPAK ISOLATIE

Analyse aanvragen eerste en tweede tranche van de SpUk LAI

GEMEENTELIJKE AANPAK SPECIFIEKE UITKERINGSREGELING LOKALE AANPAK ISOLATIE

Analyse aanvragen eerste en tweede tranche van de SpUk LAI

Versie

Definitief

Auteurs

Ir. Freek Kuipéri

Hanneke Dekker, BSc.

Opdrachtgever

Rijksdienst voor Ondernemend Nederland

Datum

19-6-2025

Plaats

Utrecht

Bureau
7TIEN

MANAGEMENTSAMENVATTING

Aanleiding en aanpak

Begin 2023 is de eerste tranche van de Specifieke Uitkeringsregeling Lokale Aanpak Isolatie (SpUk LAI) gepubliceerd. In 2024 is dit opgevolgd door een tweede tranche. Gemeenten kunnen met deze SpUk aanspraak maken op een bijdrage om woningen te isoleren waarbij het doel is zoveel mogelijk slecht geïsoleerde woningen met een lage WOZ-waarde aan te pakken.

In de aanvraag hebben gemeenten informatie gegeven over het aantal woningen dat ze willen isoleren en de aanpak die ze hanteren. In dit onderzoek zijn deze aanvragen geanalyseerd.

Voor dit onderzoek hebben we de aanvragen van de eerste- en de tweede tranche verzameld, antwoorden van de gemeenten gecategoriseerd en gecodeerd, en de data geanalyseerd in combinatie met data over de voortgang van de SpUk LAI uit 2025. Ook is een aantal gesprekken met gemeenten gevoerd om op te halen wat interessante inzichten zouden zijn.

Inzichten aanvragen

Gemeenten werd in de aanvraag gevraagd informatie aan te leveren over aangevraagd bedrag, het plan van aanpak, de organisatie en enkele specifieke onderdelen van de aanpak. Uit de analyse blijkt onder meer het volgende:

- **Bijdrage.** Alle gemeenten hebben in minimaal één tranche een bijdrage vanuit de SpUk LAI aangevraagd. Zeven gemeenten hebben dit niet in beide tranches gedaan.
- **Samenwerkingen.** Iets meer dan de helft van de gemeenten werkt in de tweede tranche samen in de uitvoering van de SpUk LAI. Samenwerkingen bevinden zich voornamelijk in het noordoosten, midden en zuiden van het land.
- **Verantwoordelijken.** Gemeenten zijn over het algemeen zelf (deels) verantwoordelijk voor het bereiken van de doelgroep. In iets minder dan

de helft van de gevallen samen met bedrijven, intermediairs of een energiecoöperatie.

- **Wijze van benaderen.** Om de doelgroep te benaderen wordt het vaakst drukwerk (zoals brieven of flyers) ingezet. Daarna komen websites, sociale media en bijeenkomsten. Huis-aan-huis langsgaan en collectieve straat/wijkacties worden het minst ingezet.
- **Gerichte ondersteuning.** Ruim 90% van de gemeenten biedt een vorm van gerichte ondersteuning aan bij de verduurzaming. Het vaakst is dat in de vorm van advies over maatregelen en ondersteuning bij het aanvragen van subsidies.
- **Verschil aanpak tussen eerste en tweede tranche.** Ruim de helft van de gemeenten heeft de aanvraag voor de tweede tranche niet tot nauwelijks gewijzigd ten opzichte van de eerste tranche. Iets minder dan de helft heeft wijzigingen toegepast. Dit kan bijvoorbeeld het concretiseren van de doelgroep zijn. In ongeveer 15% van de gemeenten heeft een meer fundamentele wijziging van de aanpak plaatsgevonden.

Combinatie van aanvragen met voortgangsdata

De gegevens uit de aanvragen hebben we gecombineerd met de data over de voortgang van de SpUk LAI die gemeenten begin 2025 hebben aangeleverd. Dit geeft een indicatie over wat beter of minder goed kan werken qua aanpak. Daarbij merken we wel op dat de strategie van de gemeente hier ook veel impact kan hebben. Een deel van de gemeenten kiest ervoor om eerst het laaghangende fruit aan te pakken via een generieke regeling zonder of met een beperkte inkomensstoets. Die gemeenten gaan in de eerste fase sneller dan gemeenten die beginnen met de moeilijkst te bereiken doelgroep via gerichte huis-aan-huis benaderingen. Hieruit blijkt:

- **Samenwerken.** Gemeenten die samenwerken zijn gemiddeld iets minder ver qua voortgang dan gemeenten die niet samenwerken. Dit kan komen omdat de inrichting van een samenwerking tijd kost. Enkele samenwerkingsverbanden, zoals Oost-Groningen en de Bollenstreek, vallen positief op.

- **Verantwoordelijken.** Gemeenten waar de energiecoöperatie is betrokken om de doelgroep te bereiken zijn gemiddeld het verst qua voortgang. In gemeenten waar de uitvoering in samenwerking tussen interne en externe partijen wordt georganiseerd, is de groep gemeenten die nog niet is gestart het grootst. In gemeenten die uitvoering intern organiseren, gaat de voortgang gemiddeld het snelst.
- **Wijze van benadering.** Gemeenten die een huis-aan-huis aanpak hanteren, gaan gemiddeld sneller dan gemeenten die dit niet doen.
- **Gerichte ondersteuning.** De kleine groep gemeenten die geen gerichte ondersteuning biedt, gaat gemiddeld langzamer dan gemeenten die wel gerichte ondersteuning bieden.

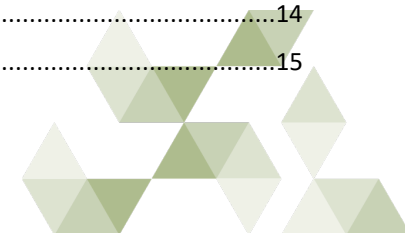
Datakwaliteit en betrouwbaarheid

Gemeenten hebben in de aanvraag aangegeven op welke manier ze de aanpak voor de SpUk LAI wilden inrichten. In de praktijk kan het zijn dat gemeenten een andere keus hebben gemaakt en dus niet volgens de voorgestelde aanpak werken. Het onderzoek geeft een beeld van de aanpak die gemeenten van plan waren, maar geen beeld van de aanpak die gemeenten daadwerkelijk hebben gehanteerd.

INHOUD

Managementsamenvatting	1
1. Inleiding.....	5
1.1. Achtergrond en doel.....	5
1.2. Aanpak.....	5
1.3. Leeswijzer	5
2. Aanvragen	6
2.1. Aangevraagde bedrag.....	6
2.2. Samenwerkingen.....	7
2.3. Aanpak en uitvoering.....	8
2.3.1. Verschil tussen aanpak in eerste en tweede tranche	8
2.3.2. Verantwoordelijken	8
2.3.3. Gerichte ondersteuning	9
2.3.4. Samenhang focusgebieden NPLV	9
2.3.5. Wijze van benaderen	10
2.3.6. Specifieke aandacht	10
2.3.7. Ruimte Doe-het-zelf-maatregelen	11
2.4. Organisatie.....	11
3. Aanvraag en voortgang	12
3.1. Werkwijze	12
3.2. Samenwerking.....	13
3.3. Verantwoordelijken.....	14
3.4. Aanpak.....	15

3.5. Organisatie.....	15
Bijlage I. Categorisering.....	16
Bijlage II. Betrouwbaarheid data aanvragen	17

1. INLEIDING

1.1. Achtergrond en doel

Begin 2023 is de eerste tranche van de Specifieke Uitkeringsregeling Lokale Aanpak Isolatie (SpUk LAI) gepubliceerd. In 2024 is dit opgevolgd door een tweede tranche. Gemeenten kunnen met deze SpUk aanspraak maken op een bijdrage om woningen te isoleren, waarbij het doel is zoveel mogelijk slecht geïsoleerde woningen met een lage WOZ-waarde aan te pakken.

In de aanvraag hebben gemeenten informatie gegeven over het aantal woningen dat ze willen isoleren (het maximum is vastgelegd in de bijlage van de regeling) en de aanpak die ze hanteren. De Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO) heeft ons gevraagd deze aanvraagdata te analyseren en te combineren met andere interessante data over de SpUk LAI. In deze rapportage worden de bevindingen uit dit onderzoek beschreven.

1.2. Aanpak

De aanpak bestond uit de volgende stappen:

1. Analyse data aanvragen
 - a. Ontvangen en coderen van de informatie die door gemeenten in de eerste en tweede tranche van de SpUk LAI is aangeleverd. Bij het coderen hebben we voor verschillende aspecten gekeken of onderdelen terugkwamen in de kwalitatieve beschrijving van de aanpak. Het ging dan om:
 - i. Of de gemeente onderdeel is van een samenwerking van gemeenten voor de SpUk LAI.
 - ii. Wat het verschil is tussen de voorgestelde aanpak in de eerste tranche en in de tweede tranche.

- iii. Wie als verantwoordelijke voor de uitvoering van het benaderen van de doelgroep is benoemd.
 - iv. Op welke manier bewoners worden benaderd.
 - v. Of er specifiek aandacht is voor volledige ontzorging van bewoners en of er specifiek aandacht is voor Verenigingen van Eigenaren (VvE's).
 - vi. Of expliciet is aangegeven dat er een projectleider voor de uitvoering is benoemd.
 - b. Het analyseren van de data met behulp van PowerBI.
2. Verdiepende gesprekken met gemeente Den Haag, Barneveld en Gulpen-Witterm over het aanvraagproces en reden om bepaalde keuzes te maken.
3. Datakoppeling met andere relevante data over SpUk LAI:
 - a. Voortgangsdata over de eerste tranche van de SpUk LAI. In paragraaf 3.1 hebben we toegelicht hoe we deze data gebruiken.
 - b. Inzichten uit de Lokale Warmtetransitie In Beeld (LWIB). In paragraaf 3.6 gaan we hier nader op in.

Het onderzoek is begeleid door een stuurgroep met vertegenwoordiging vanuit RVO, het ministerie van Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening (VRO) en het Nationaal Programma Lokale Warmtetransitie (NPLW).

1.3. Leeswijzer

Hoofdstuk 2 bevat de bevindingen met betrekking tot de analyse van de aanvragen. Daarbij gaan we onder meer in op het aangevraagde bedrag, samenwerkingen, de aanpak en organisatie.

Hoofdstuk 3 bevat de analyse van combinatie van de aanvraagdata met data over de voortgang van de SpUk LAI.

Bijlage I bevat een nadere toelichting op de categorisering die we hebben toegepast. Bijlage II bevat een nadere analyse van de betrouwbaarheid van de data die gemeenten over hun aanpak hebben gegeven in de aanvraag.

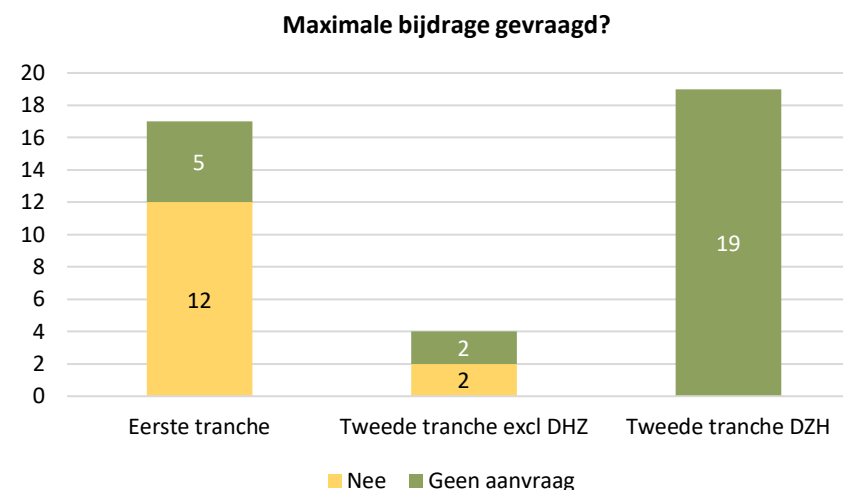
2. AANVRAGEN

In dit hoofdstuk beschrijven we de bevindingen van de analyse van de aanvragen. Het doel is om inzicht te krijgen in de keuzes die gemeenten hebben gemaakt ten aanzien van de verschillende onderdelen van de aanvraag. Waar mogelijk bieden we verklaringen voor deze bevindingen.

2.1. Aangevraagde bedrag

Bij het opstellen van de aanvraag kunnen gemeenten ervoor kiezen om het maximale bedrag aan te vragen, of een gedeelte daarvan. Uit de analyse blijkt dat in de tweede tranche meer gemeenten het maximale bedrag aanvragen dan in de eerste tranche (zie figuur 1). Ook zijn er in de tweede tranche minder gemeenten die geen aanvraag hebben gedaan. De twee gemeenten die in de tweede tranche geen aanvraag deden, hadden in de eerste tranche wel een aanvraag gedaan. Dat betekent dat alle gemeenten in minimaal één van de tranches een bijdrage vanuit de SpUk LAI hebben ontvangen. De reden om in de tweede tranche niet opnieuw een aanvraag in te dienen was voor deze gemeenten dat ze eerst de bijdrage uit het eerste deel wilden benutten voordat ze nieuwe verplichtingen aan gingen.

Bij de tweede tranche is onderscheid gemaakt tussen het aangevraagde bedrag exclusief de bijdrage voor 'Doe-Het-Zelf' (DHZ) en het aangevraagde bedrag voor 'Doe-het-zelf' maatregelen. Hieruit blijkt dat ruim 94% van de gemeenten ook de DHZ-bijdrage heeft aangevraagd.

Figuur 1. Aantal gemeenten die maximale bijdrage heeft aangevraagd in eerste tranche en tweede tranche. In tweede tranche is onderscheid gemaakt tussen het deel zonder Doe-Het-Zelf aanpak en de Doe-Het-Zelf bijdrage.

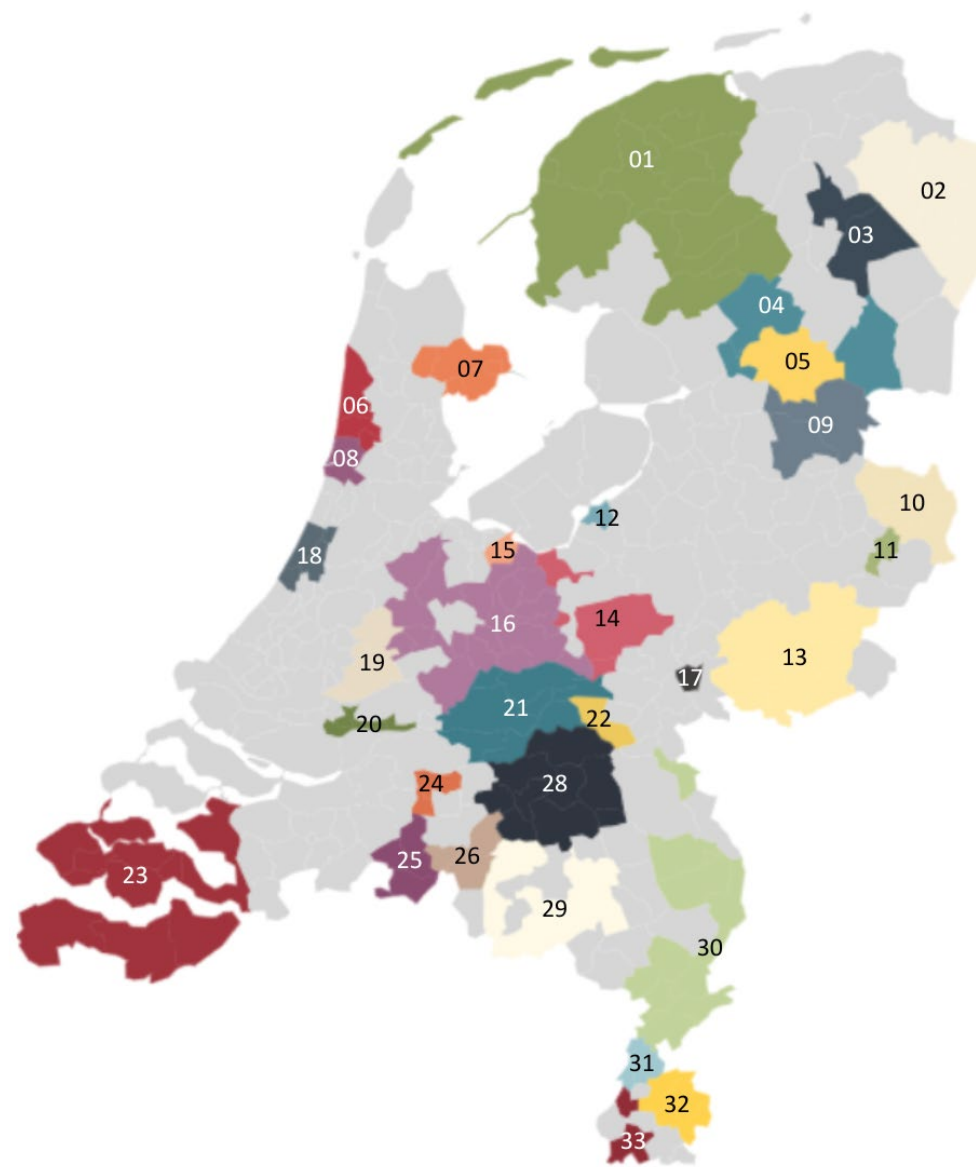
2.2. Samenwerkingen

Gemeenten hebben in de aanvraag aangegeven of zij wel of niet samenwerken met andere gemeenten (ja/nee-vraag) konden aangeven welke gemeenten dit dan waren. In de eerste tranche hebben 156 gemeenten aangegeven samen te werken en in de tweede tranche 182 gemeenten.

Op basis van de gegevens over samenwerking in 2024 hebben we een visualisatie gemaakt van de samenwerkingsverbanden (zie figuur 2). Gemeenten met dezelfde kleur vormen een samenwerkingsverband of geven aan op enige wijze samen te werken. Zichtbaar is dat deze samenwerkingen vooral voorkomen bij gemeenten in het midden, noord/oosten en het zuiden van Nederland. In sommige gevallen beslaat de samenwerking een volledige provincie, zoals Friesland en Zeeland; in sommige gevallen komt deze voort uit de Regionale Energie Regio's (RES), zoals in Limburg en Noord-Brabant; en soms is er sprake van bestaande nauwe samenwerking tussen gemeenten, zoals in de Bollenstreek en Oost-Groningen.

De mate waarin wordt samengewerkt verschilt. In sommige samenwerkingsverbanden wordt door gemeenten consequent aangegeven met dezelfde andere gemeenten samen te werken. In andere gemeenten verschilt dit. Zo wordt binnen de provincie Drenthe aangegeven dat er een provinciale samenwerking wordt opgezet en geven sommige gemeenten aan bilateraal samen te werken. Ook geven gemeenten over en weer niet altijd aan samen te werken. Zo geeft Harderwijk aan samen te werken, maar geeft geen van de buurgemeenten dit aan.

01. Friesland 02. Oost Groningen 03. Aa en Hunze, Tynaarlo en Noordenveld 04. Verkenning samenwerking Drenthe
05. De Wolden - Hogeveen 06. Bergen, Uitgeest, Castricum, Heiloo (BUCH) 07. West Friesland 08. IJmond
09. Ommen-Hardenberg 10. Noord-Oost Twente 11. Renovatiedeel Twente 12. Noord-Veluwe 13. Achterhoek
14. Foodvalley 15. BEL combinatie 16. EDC Utrecht 17. Duiven-Westervoort 18. Bollenstreek 19. Gouda e.o.
20. Ablasserwaard 21. Rivierland 22. Wijchen-Druten 23. Zeeland 24. Dongen-Waalwijk
25. Alphen-Chaam, Baarle-Nassau en Gilze-Rijen (ABG gemeenten) 26. Goirle, Oisterwijk en Hilvarenbeek (GOH)
28. Noord-Oost Brabant 29. Oost Brabant 30. RES Noord en Midden Limburg 31. Sittard-Geleen en Stein
32. Stadsregio Parkstad Limburg 33. Eijsden-Margraten, Meerssen

Figuur 2. Samenwerkingen tussen gemeenten op het gebied van uitvoering SpUk LAI.

2.3. Aanpak en uitvoering

2.3.1. Verschil tussen aanpak in eerste en tweede tranche

In de aanvraag beschrijven gemeenten hun plan van aanpak. We hebben gekeken hoe groot het verschil is tussen de aanpak in de eerste tranche en de tweede tranche (figuur 3). In bijlage I is uitgelegd hoe deze categorieën tot stand zijn gekomen. Uit de analyse blijft dat ongeveer de helft van de gemeenten hun aanpak ten opzichte van eerdere aanvraagrondes (groot/middel) heeft gewijzigd. Dit kan verklaard worden doordat zij hun aanpak in de loop der tijd concreter hebben gemaakt, of doordat zij op basis van opgedane ervaring hun aanpak hebben bijgesteld om beter aan te sluiten bij verschillende doelgroepen.

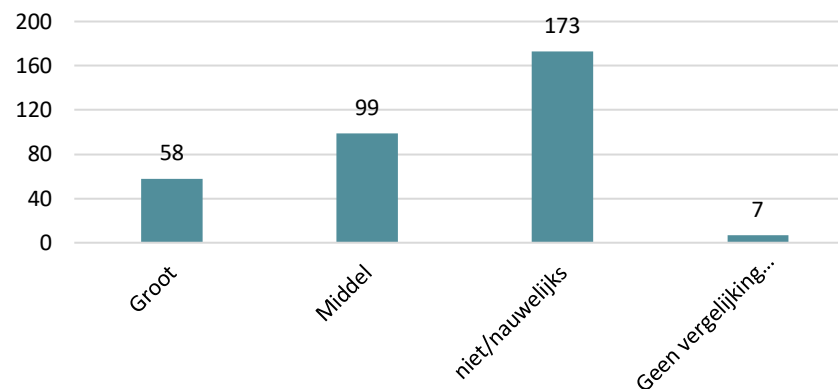
De andere helft van de gemeenten heeft de aanpak niet tot nauwelijks gewijzigd. Een klein aantal gemeenten heeft maar één van de twee tranches aangevraagd waardoor een vergelijking niet mogelijk is.

2.3.2. Verantwoordelijken

Qua aanpak hebben gemeenten in de aanvraag aangegeven via welke partij zij hun doelgroep bereiken (zie figuur 4). Daaruit blijkt dat gemeenten doorgaans zelf de regie voeren over de communicatie richting de doelgroep. Wel worden hier verschillende organisaties voor verschillende methoden ingezet. Drukwerk komt bijvoorbeeld vaak vanuit de gemeenten terwijl voor een huis-aan-huis aanpak vaker wordt samengewerkt met een bedrijf of energiecoöperatie. De communicatie richting de doelgroep wordt in veel gemeenten dus door meer dan één partij gedaan. Vandaar dat het totale aantal in figuur 4 groter is dan het totaal aantal gemeenten.

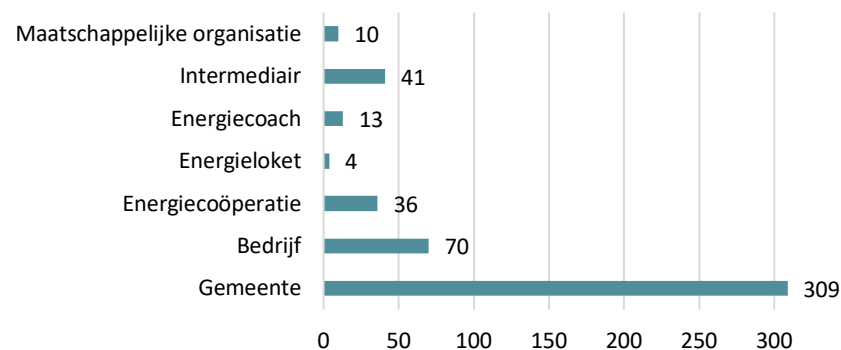
Bij de uitvoering van isolatiemaatregelen is juist vaker sprake van samenwerking, bijvoorbeeld met uitvoerende partijen of andere lokale partners (zie figuur 5). Daarbij hebben we onderscheid gemaakt tussen gemeenten met meer en met minder dan 100.000 inwoners. Van gemeenten met meer dan 100.000 inwoners mag verwacht worden dat ze meer interne capaciteit hebben, maar in de cijfers komt niet duidelijk naar voren dat deze grotere gemeenten ook meer intern doen.

Mate verschil in aanpak in tweede tranche versus eerste tranche

Figuur 3. Mate van verschil in plan van aanpak in aanvraag tweede tranche ten opzichte van eerste tranche. Meer informatie over de categorieën groot, middel en klein staat in bijlage I.

Wie is verantwoordelijk voor bereiken doelgroep

Figuur 4. Welke organisaties zijn verantwoordelijk voor bereiken van de doelgroep. Gemeenten hebben hier soms meer dan 1 organisatie genoemd.

2.3.3. Gerichte ondersteuning

In de aanvraag is de gerichte ondersteuning onderverdeeld in vier vormen: het adviseren over energiebesparende maatregelen, het organiseren van straat- of wijkgerichte collectieve acties, het geven van financieel advies over energiebesparende maatregelen en het ondersteunen bij het aanvragen van subsidies. Gemeenten konden ook aangegeven dat ze geen gerichte ondersteuning bieden.

Uit figuur 6 blijkt dat het merendeel van de gemeenten inzet op het adviseren over energiebesparende maatregelen en op ondersteuning bij subsidieaanvragen. Daarnaast blijkt uit de analyse dat er op het gebied van gerichte ondersteuning in de aanvragen weinig verschuivingen zichtbaar zijn tussen de twee tranches.

Een kleiner aantal gemeenten (+/- 30) geeft in hun aanvraag bij het onderdeel gerichte ondersteuning 'niet van toepassing' aan. Zij geven bijvoorbeeld aan dat ondersteuning wordt bekostigd uit andere middelen en dat ze willen kiezen voor uniforme ondersteuning/klantreis voor alle inwoners, waarbij SpUk LAI geen uitzondering mag vormen. In sommige gevallen weten gemeenten nog niet hoe de gerichte ondersteuning eruit gaat zien of is dit niet beschreven.

2.3.4. Samenhang focusgebieden NPLV

Vanuit het Nationaal Programma Leefbaarheid en Veiligheid (NPLV) hebben gemeenten focusgebieden kunnen aanmelden. In totaal is aan 19 gemeenten een bijdrage vanuit dit programma toegekend. In de aanvraag konden gemeenten aangeven of ze over focusgebieden vanuit het NPLV beschikken en op welke wijze samenhang wordt geborgd. Alle 19 gemeenten die over focusgebieden beschikken, hebben dit ook aangegeven.

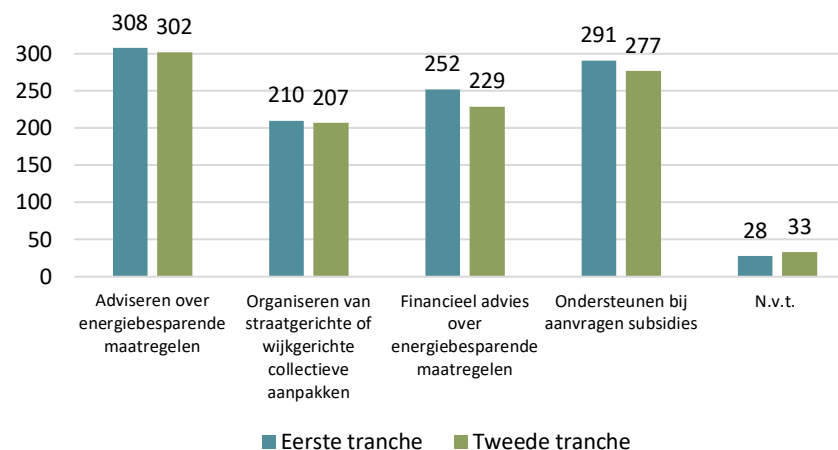
In de toelichting op de aanpak geven gemeenten met focusgebieden aan dat ze zich bewust zijn van de samenhang binnen het gebied, en dat ze bijvoorbeeld bestaande netwerken combineren om efficiënter te kunnen werken. Sommige gemeenten geven aan de SpUk LAI middelen juist niet in focusgebieden in te zetten, omdat hier minder koopwoningen zijn of juist vanuit NPLV al wordt ingezet op verduurzaming. Sommige gemeenten geven aan juist SpUk LAI middelen ook in te zetten op de focusgebieden, zodat daar grote stappen gezet kunnen worden.

Wie is verantwoordelijk voor uitvoering

Figuur 5. Wie is verantwoordelijk voor uitvoering? In de figuur is onderscheid gemaakt tussen kleine en grote gemeenten met respectievelijk minder en meer dan 100.000 inwoners.

Vorm gerichte ondersteuning

Figuur 6. Vorm waarin gerichte ondersteuning wordt gegeven waarbij onderscheid is gemaakt tussen eerste tranche en tweede tranche.

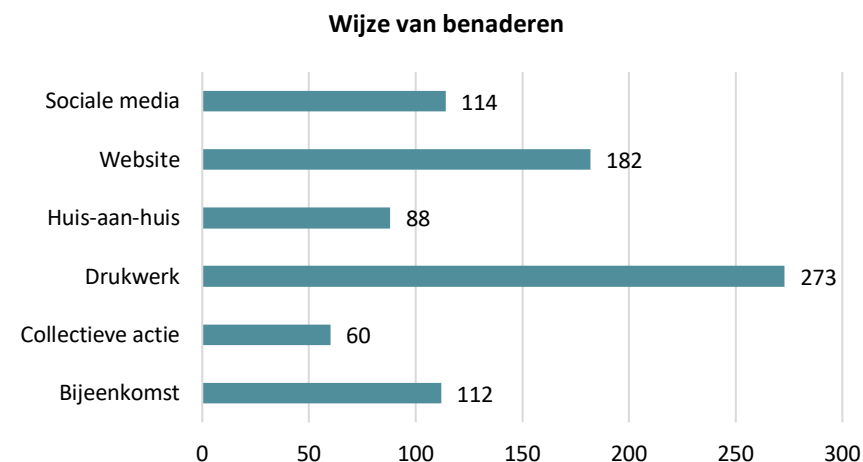
2.3.5. Wijze van benaderen

Uit de analyse blijkt dat gemeenten verschillende vormen van benadering inzetten richting hun doelgroep en de meeste deze ook combineren. In figuur 7 is te zien dat drukwerk en digitale kanalen, zoals websites en sociale media, het vaakst worden ingezet. Deze vormen van communicatie zijn breed en hebben relatief groot bereik. Fysieke en interactieve benaderingen, zoals bijeenkomsten, worden ook geregeld gekozen, maar in mindere mate. Dit verschil kan mogelijk verklaard worden door de benodigde capaciteit en hogere kosten die dergelijke vormen met zich meebrengen. Collectieve acties en huis-aan-huisbenaderingen worden het minst ingezet, wat vermoedelijk samenhangt met hun relatief beperkte bereik en de organisatorische capaciteit die nodig is.

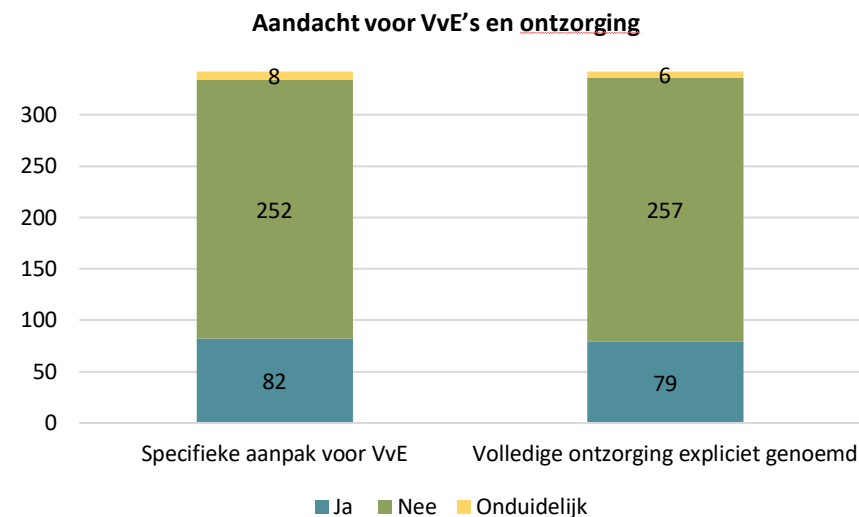
2.3.6. Specifieke aandacht

Op basis van de aanvragen hebben we specifiek gekeken of er aandacht is voor Verenigingen van Eigenaren (VvE's) en of wordt ingezet op volledige ontzorging. Uit figuur 8 blijkt op dat de meeste gemeenten in hun aanvraag geen aparte aanpak benoemen voor VvE's. Een mogelijke verklaring hiervoor is dat veel gemeenten weinig tot geen grote VvE's binnen hun gemeente hebben, of dat veel VvE's in deze fase niet tot de beoogde doelgroep behoren. Een andere verklaring kan zijn dat veel gemeenten onvoldoende capaciteit hebben om een specifieke aanpak voor VvE's uit te werken en mee te nemen in de uitvoering.

Daarnaast laat figuur 8 zien dat in veel aanvragen niet expliciet wordt vermeld dat volledige ontzorging van bewoners een uitgangspunt is. Het ontbreken van deze expliciete benoeming betekent echter niet per definitie dat er in de uitvoering geen aandacht aan wordt besteed. Een mogelijke verklaring hiervoor is dat veel gemeenten onvoldoende capaciteit hebben om volledige ontzorging aan te bieden aan hun doelgroepen.

Figuur 7. Wijze waarop doelgroep benaderd is. Gemeenten hebben hier meerdere methoden aangegeven in hun aanvraag.

Figuur 8. Of gemeenten in de beschreven aanpak in de aanvraag aandacht hebben voor volledige ontzorging en VvE's.

2.3.7. Ruimte Doe-het-zelf-maatregelen

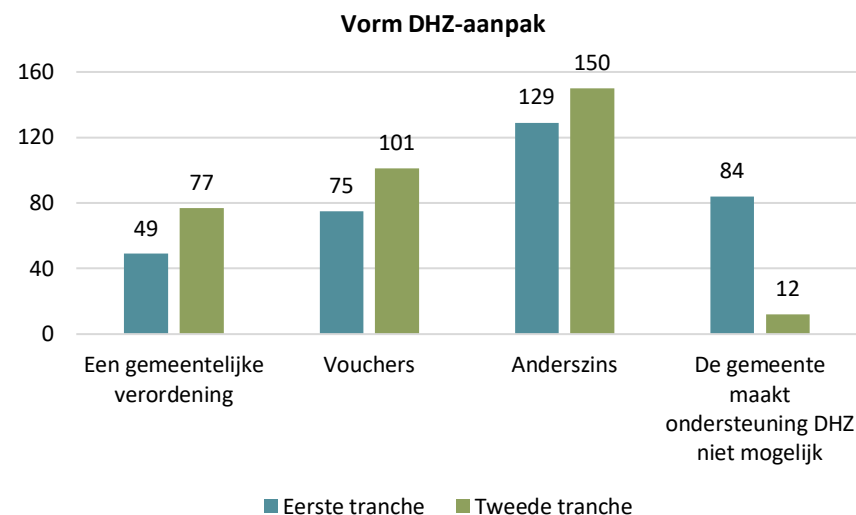
Ook is gekeken naar de verschillende vormen waarin de Doe-Het-Zelf (DHZ)-aanpak wordt aangeboden. In de tweede tranche zetten meer gemeenten in op het mogelijk maken van deze aanpak voor hun doelgroep.

Een relatief groot deel van de gemeenten lijkt de DHZ-aanpak 'anderszins' te organiseren. Uit nadere analyse blijkt dat het in veel van deze gevallen alsnog gaat om een vergelijkbare vorm van ondersteuning, zoals een voucher of regeling, maar die onder een andere benaming wordt aangeboden, bijvoorbeeld als subsidieregeling of als cadeaubon voor energiebesparende producten.

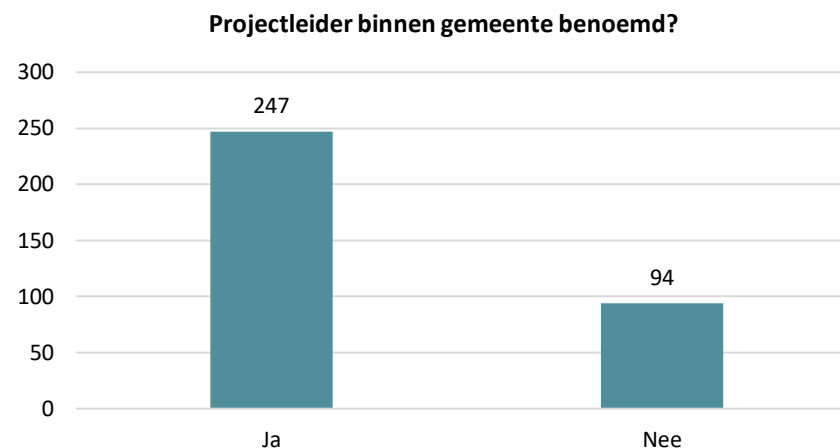
2.4. Organisatie

In de aanvraag is aan gemeenten gevraagd om aan te geven hoe de uitvoering van de SpUk LAI is georganiseerd. We hebben geanalyseerd of gemeenten in deze organisatiebeschrijving expliciet hebben aangegeven een projectleider te hebben benoemd. Onder 'projectleider' wordt verstaan dat in de aanvraag expliciet is vermeld dat de projectleiding intern bij de gemeente is belegd, of dat een specifieke persoon als projectleider is benoemd. De meeste gemeenten hebben in hun aanvraag daadwerkelijk een projectleider benoemd, wat duidt op een duidelijke toedeling van verantwoordelijkheden binnen de uitvoering.

Een kleiner aantal gemeenten (94) heeft in de aanvraag niet expliciet een projectleider benoemd. Dit kan erop wijzen dat er wel een projectleider is aangesteld, maar dat deze buiten de gemeentelijke organisatie valt of dat op het moment van de aanvraag nog niet duidelijk was hoe dit zou worden belegd.

Figuur 9. Vorm waarin Doe-Het-Zelf-aanpak wordt aangeboden.

Figuur 10. Verhouding tussen gemeenten die wel of niet expliciet projectleider hebben benoemd in aanvraag.

3. AANVRAAG EN VOORTGANG

In dit hoofdstuk combineren we de data uit de aanvragen met de voortgangsdata die gemeenten aanleveren voor de monitoring. Hiervoor gebruiken we de meest recente voortgangsdata die door gemeenten in februari en maart 2025 zijn aangeleverd. Doel is om zicht te krijgen op wat goed en wat minder goed werkt. Hierna leggen we eerst uit op welke wijze we de data hebben geanalyseerd.

3.1. Werkwijze

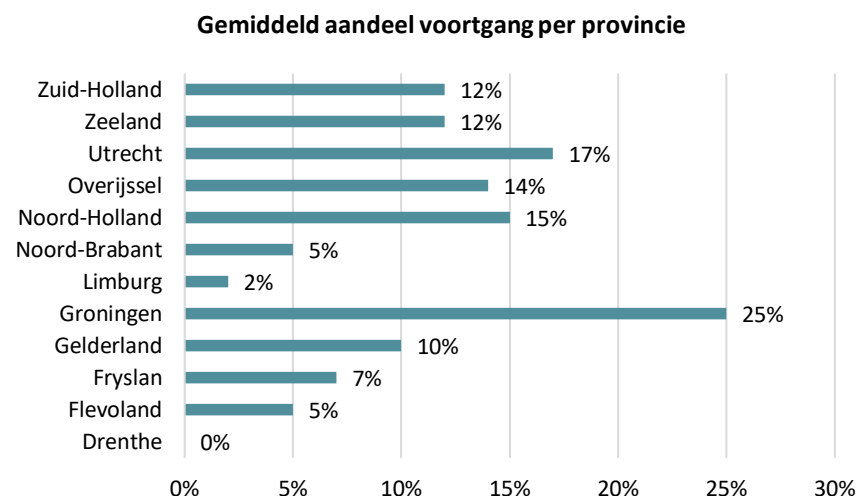
Om te analyseren of bepaalde keuzes in de aanvraag invloed hebben op de voortgang die gemeenten maken, kijken we naar de verhouding tussen het aantal woningen waar minimaal één isolatiemaatregel is toegepast ten opzichte van het totaal aantal aangevraagde woningen. **We kijken hierbij uitsluitend naar de aangevraagde woningen voor de eerste tranche (2023), omdat de beschikking voor de tweede tranche pas eind 2024 is afgegeven en de voortgang hier nog zeer beperkt zal zijn.**

Daarbij past een belangrijke kanttekening. Het gaat hier uitsluitend over de voortgang van de eerste tranche. Een gemeente kan ervoor kiezen eerst in te zetten op het ‘laaghangende fruit’ met een generieke regeling en weinig aanvullende inkomensstoetsing. In dat geval zal de voortgang nu hoger liggen, maar moet op een later moment de moeilijkere doelgroep nog bereikt worden. Een gemeente kan ook eerst inzetten op de moeilijkste te bereiken groep en qua voortgang achterblijven, maar op een later moment relatief makkelijk versnellen.

Om verschillende categorieën te vergelijken nemen we het gemiddelde van de verhouding tussen aantal woningen met minimaal één gerealiseerde isolatiemaatregel en het aantal aangevraagde woningen van de gemeenten die in een bepaalde categorie zitten.

Als voorbeeld is in figuur 11 de gemiddelde verhouding per provincie te zien. Gemiddeld hebben gemeenten in de provincie Zuid-Holland dus in 12% van de aangevraagde woningen minimaal één isolatiemaatregel toegepast. Uit figuur 11

blijkt dat gemeenten in de provincie Groningen gemiddeld het verst zijn en gemeenten in de provincie Drenthe, Limburg, Noord-Brabant en Flevoland achter lopen.

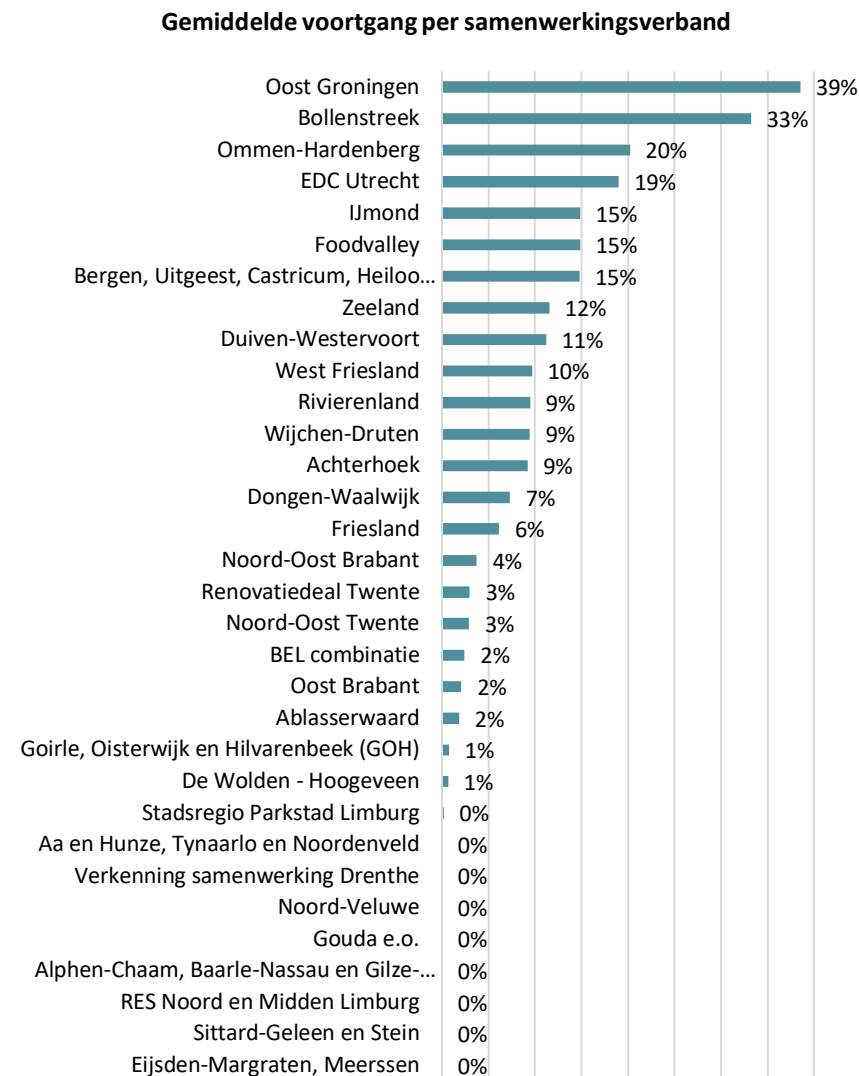
Figuur 11. Gemiddeld aandeel voortgang (aantal woningen met minimaal 1 maatregel versus aantal aangevraagde woningen eerste tranche) per provincie.

3.2. Samenwerking

Zoals in paragraaf 2.2. beschreven, hebben gemeenten in de aanvraag aangegeven of ze wel of niet samenwerken met andere gemeenten. Gemiddeld is er weinig verschil tussen de groep gemeenten die wel samen werkt en de groep die niet heeft aangegeven samen te werken. Gemiddeld is de voortgang in de groep van 156 gemeenten die in 2023 wel heeft aangegeven samen te werken 10% en in de groep van 188 gemeenten die dit niet heeft aangegeven 12%. Daar past wel de kanttekening bij dat het tijd kost om samenwerking in te richten en dus zo zou kunnen zijn dat gemeenten die samenwerken langzamer op gang komen, maar daarna versnellen.

Wel zien we verschillen tussen samenwerkingsverbanden (zie figuur 12). De samenwerkende gemeenten in Oost-Groningen en in de Bollenstreek hebben een gemiddelde voortgang van ruim 30%. Een aantal samenwerkingsverbanden in met name de provincie Drenthe en Limburg heeft nog geen voortgang. Dit zou kunnen komen doordat samenwerkingsverbanden die verder zijn al reeds bestonden voordat de SpUk LAI van start ging en er dus minder tijd nodig is geweest om organisatorische afspraken te maken.

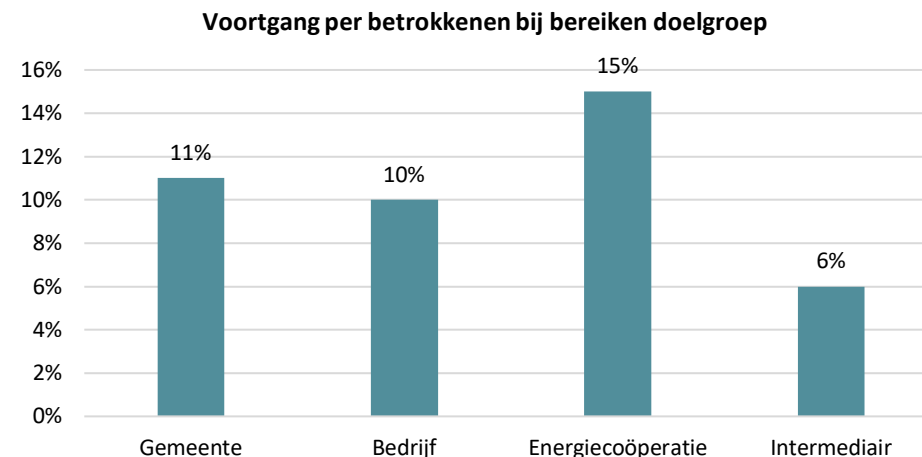

Figuur 12. Gemiddelde voortgang (aantal woningen met minimaal 1 maatregel versus aantal aangevraagde woningen eerste tranche) per samenwerkingsverband.

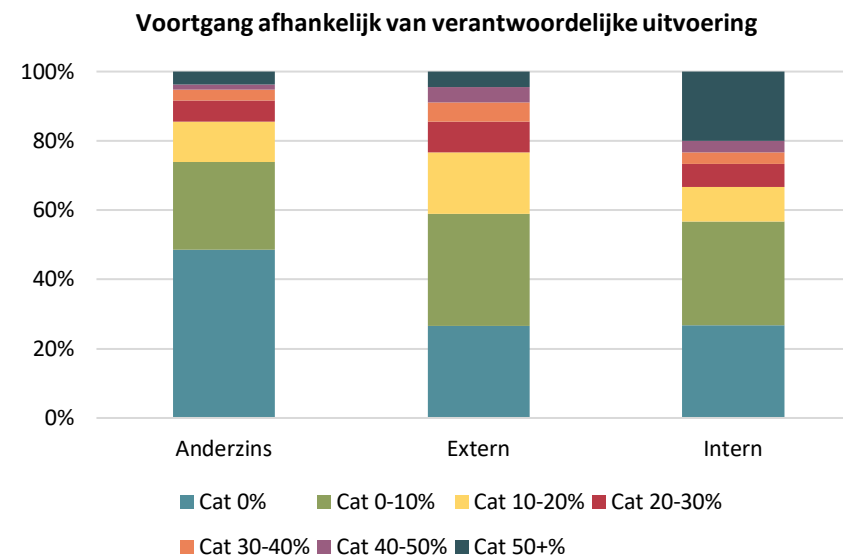
3.3. Verantwoordelijken

We hebben ook gekeken of er verschil zit in de voortgang afhankelijk van wie er betrokken zijn bij de uitvoering van de SpUK LAI. Figuur 13 toont de gemiddelde voortgang afhankelijk van of een bepaalde partij betrokken is bij het bereiken van de doelgroep. Daaruit blijkt vooral dat de gemeenten die samenwerken met een energiecoöperatie gemiddeld iets meer voortgang boeken en gemeente die samenwerken met een intermediair iets minder.

Daarnaast is in de aanvraag aangegeven wie verantwoordelijk is voor de uitvoering (zie figuur 14). Hierbij hebben we gekeken naar het aandeel van de gemeenten per categorie qua voortgang omdat hier interessante verschillen optreden. Gemeenten met 0% voortgang hebben een blauwe kleur, gemeente met 0 tot 10% voortgang een groene kleur, enzovoort. Gemeenten die 'anderszins' hebben aangegeven, verdelen de verantwoordelijkheid. Daarbij is de groep die nog niet gestart is (0%) beduidend groter dan bij de gemeenten waar de verantwoordelijkheid op voorhand expliciet is belegd. Bij de groep gemeenten waar de verantwoordelijkheid intern ligt, is de groep die meer dan 50% voortgang heeft behaald beduidend groter.

Figuur 13. Voortgang (aantal woningen met minimaal 1 maatregel versus aantal aangevraagde woningen eerste tranche) per betrokkenen bij bereiken doelgroep.

Figuur 14. Voortgang afhankelijk van verantwoordelijke uitvoering. Ingedeeld per categorie.

3.4. Aanpak

Qua aanpak hebben gemeenten in de aanvraag aangegeven of, en op welke wijze ze gerichte ondersteuning bieden. Figuur 15 geeft weer welk deel van de gemeente in welke categorie qua voortgang zit. Daaruit blijkt dat gemeenten die geen vorm van gerichte ondersteuning bieden iets minder ver zijn. Het aandeel dat nog niet is gestart, is iets groter en er zijn geen gemeenten die meer dan 40% voortgang hebben.

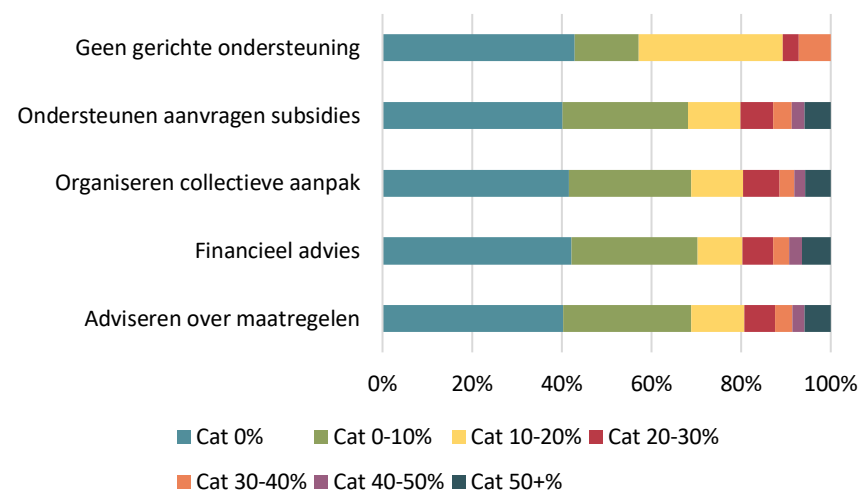
Qua instrumenten om inwoners te bereiken, zien we, hoewel het verschil klein is, dat huis-aan-huis als instrument tot een iets hogere score qua voortgang leidt (13% gemiddeld in gemeenten met huis-aan-huis aanpak en 10% in gemeenten zonder). Ook is categorie gemeenten die meer dan 50% voortgang heeft behaald in gemeenten met huis-aan-huis aanpak beduidend hoger (10,2% versus 3,5%).

Verder constateren we dat er geen duidelijk verschillen zitten in groepen gemeenten die wel of niet volledige ontzorging expliciet als doel noemen en in gemeenten die aanpak tussen tranche 1 en tranche 2 in meer of mindere mate hebben aangepast.

3.5. Organisatie

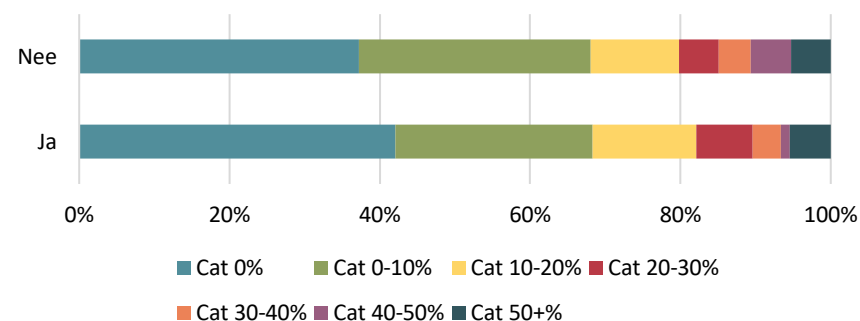
We hadden verwacht dat in gemeenten die expliciet een projectleider benoemen de voortgang sneller zou gaan. Dit blijkt echter niet uit de analyse. De gemiddelde voortgang is in gemeenten met en zonder projectleider ongeveer even groot (zie figuur 16).

Voortgang in gemeenten die gerichte ondersteuning bieden

Figuur 15. Voortgang (aantal woningen met minimaal 1 maatregel versus aantal aangevraagde woningen eerste tranche) in gemeenten met gerichte ondersteuning. Per categorie weergegeven.

Voortgang bij gemeenten waar wel en waar niet een projectleider is benoemd

Figuur 16. Voortgang (aantal woningen met minimaal 1 maatregel versus aantal aangevraagde woningen eerste tranche) bij gemeenten met wel/geen projectleider benoemd. Per categorie weergegeven.

BIJLAGE I. CATEGORISERING

Voor dit onderzoek is een analyse uitgevoerd van aanvragen van de SpUk LAI (eerste en tweede tranche). Deze aanvragen zijn gestructureerd en gecodeerd. Bij het coderen is gekeken naar een aantal specifieke aspecten die in de plannen werden benoemd. Deze aspecten zijn als volgt gecategoriseerd:

- **Samenwerkingsverbanden**

Er is gekeken of de gemeente onderdeel uitmaakt van een samenwerking met andere gemeenten in het kader van de SpUk LAI-aanpak. Hierbij geldt: wel/niet samenwerking. Indien wel samenwerking, is in de toelichting beschreven met welke gemeenten wordt samengewerkt. Met behulp van GIS is het verwerkt tot een kaart.

- **Wijziging in aanpak tussen tranches**

De mate van verandering in aanpak tussen de eerste en tweede tranche is gecategoriseerd als 'klein', 'middel' of 'groot'.

De categorie 'groot' is toegekend aan gemeenten die in hun plan van aanpak aanzienlijke aanpassingen hebben doorgevoerd. Dit betreft bijvoorbeeld een koerswijziging op basis van eerdere ervaringen of het opnemen van volledige ontzorging als nieuw uitgangspunt.

Categorie 'middel' is gekozen wanneer het plan van aanpak inhoudelijk dezelfde koers volgt als in de eerste tranche, maar wel concreter is uitgewerkt of aangevuld met meer praktische details.

De categorie 'klein' geldt wanneer in beide plan van aanpak weinig tot geen wijzigingen zijn aangebracht ten opzichte van de eerste tranche.

- **Verantwoordelijke voor uitvoering**

Er is gecodeerd wie verantwoordelijk is gesteld voor het benaderen van de doelgroep: de gemeente, een bedrijf, een intermediair, een energiecoöperatie, het Energieloket of een maatschappelijke organisatie, zoals welzijnsorganisaties (bijv. de Voedselbank), vrijwilligersorganisaties

(zoals Vereniging Humanitas), woningcorporaties en wijkcentra. In de tekst is beschrijving van de aanpak is gekeken welke organisaties gemeenten hierin noemden. In een aantal gevallen werden meerdere organisaties genoemd. Bijvoorbeeld gemeente voor het verspreiden van drukwerk en een energiecoöperatie voor huis-aan-huisbezoek.

- **Wijze van bewonersbenadering**

Op basis van de beschrijvingen in het plan van aanpak is gecategoriseerd op welke wijze bewoners worden benaderd. Dit kan variëren van persoonlijke huis-aan-huisbezoeken tot het inzetten van informatiebijeenkomsten en digitale middelen. Onder digitale middelen vallen inzet van website en sociale media.

- **Aandacht voor volledige ontzorging en VvE's**

Er is gekeken of expliciet aandacht werd besteed in de aanvraag aan volledige ontzorging van bewoners en/of aan VvE's.

Voor ontzorging is alleen 'ja' ingevuld wanneer in het plan expliciet werd vermeld dat de gemeente een ontzorgingsprogramma ging ontwikkelen of streefde naar maximale ontzorging van bewoners.

Voor VvE's is alleen 'ja' ingevuld wanneer er in het plan expliciet werd vermeld dat er een (voorgenomen) aanpak specifiek voor VvE's was of zou worden opgesteld.

- **Aanwezigheid van een projectleider**

Er is 'ja' ingevuld wanneer in het plan van aanpak expliciet werd benoemd dat de projectleiding intern bij de gemeente werd verzorgd, of wanneer een persoon binnen de gemeente als projectleider was aangewezen.

Wanneer de projectleiding extern was belegd, of wanneer hierover geen expliciete melding werd gemaakt, is 'nee' ingevuld.

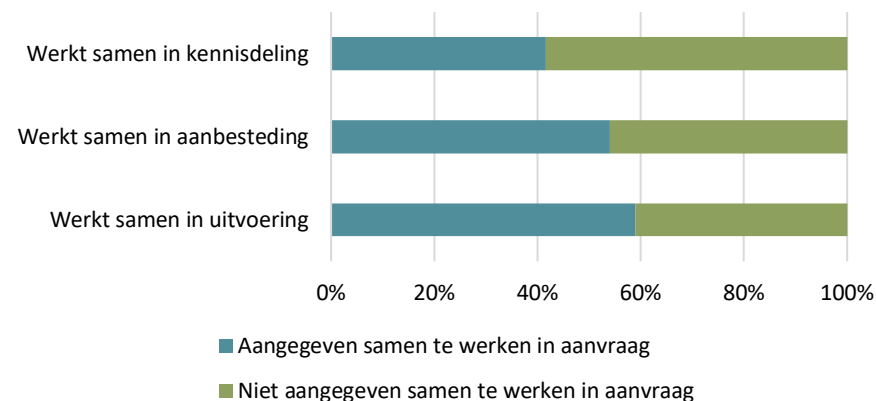
BIJLAGE II. BETROUWBAARHEID DATA AANVRAGEN

Om een inschatting te kunnen maken van de betrouwbaarheid van de data die gemeenten hebben opgegeven in de aanvragen hebben we een triangulatie met de data uit de Lokale Warmtetransitie In Beeld (LWIB) gemaakt. We hebben hiervoor de data gebruikt die in maart 2025 is verzameld.

Hieruit blijkt dat gemeenten in de uitvoering geregeld andere keuzes maken dan in de aanvraag voor de SpUk LAI is beschreven. Figuur 17 laat zien of gemeenten die in LWIB hebben aangegeven een vorm van samenwerking met andere gemeenten toe te passen, dit ook in hun aanvraag hebben benoemd. Hieruit blijkt dat bijna de helft van gemeenten die samenwerkt dit niet in aanvraag heeft aangegeven. Een soortgelijk beeld zien we bij gemeenten die in LWIB hebben aangegeven een individuele aanpak te hanteren, in combinatie met of zij in de aanvraag een huis-aan-huis aanpak hebben aangegeven. Hier zit wel meer ruimte voor interpretatie over wat een individuele aanpak is en of dit gelijk is aan een huis-aan-huis aanpak.

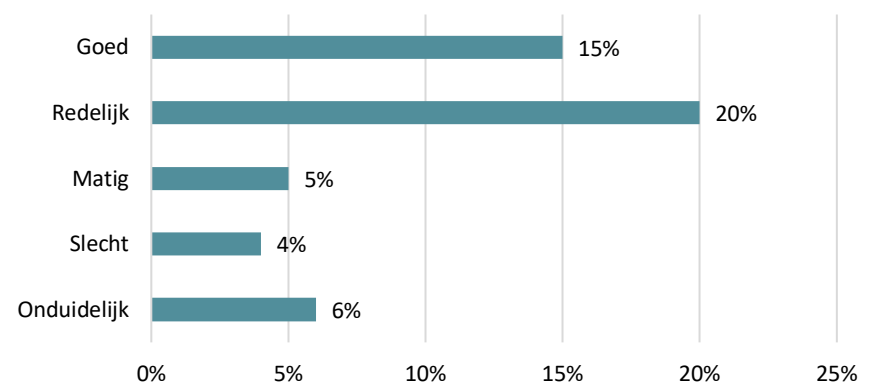
In LWIB is ook gevraagd hoe gemeenten vinden dat de uitvoering van de SpUk LAI loopt. De antwoorden hebben we ingedeeld in vijf categorieën: goed, redelijk, matig, slecht of onduidelijk. Onduidelijk is gekozen als in het antwoord alleen informatie werd gegeven over het proces of als er geen antwoord werd gegeven. Figuur 18 toont dat voortgang in gemeenten die aangeven dat het redelijk en goed gaat ook het snelst gaat.

In hoeverre hebben gemeenten die in LWIB aangeven samen te werken ook in aanvraag SpUk LAI aangegeven samen te werken?

Figuur 17. Aandeel gemeenten die in LWIB aangeven samen te werken op verschillende wijzen (kennisdeling, aanbesteding en uitvoering) gecombineerd met of die gemeenten in de aanvraag van de SpUk LAI aangaven samen te werken (N=113).

Gemiddelde voortgang afhankelijk van hoe gemeenten vinden dat het gaat in LWIB

Figuur 18. Gemiddelde voortgang op basis van hoe gemeenten vinden dat het gaat in LWIB (N=113).